

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет математики та інформатики
Кафедра алгебри та інформатики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
математики та інформатики

_____ **проф. Ольга МАРТИНЮК**

“30” серпня 2021 року

НАСКРІЗНА

ПРОГРАМА ПРАКТИК

Освітньо-професійна програма:

«Математика та інформатика»

Спеціальність:

014.04 «Середня освіта (Математика)»

Галузь знань:

01 «Освіта»

Рівень вищої освіти: перший бакалаврський;

другий магістерський

Факультет математики та інформатики

Кафедра алгебри та інформатики

Мова навчання українська

Наскрізна програма практик складена відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 1187 від 30.12.2015 р. (зі змінами, затвердженими Постановою КМУ від 10.05.2018 р. № 347) «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», Положення про проведення практики студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (затверджене Вченою радою ЧНУ 31 серпня 2020 року, протокол № 7) та відповідає освітньо-професійній програмі «Математика та інформатика», спеціальність 014.04 «Середня освіта (Математика)», галузь знань 01 – «Освіта».

Розробник: Віра СІКОРА, доцент кафедри алгебри та інформатики,
кандидат фізико-математичних наук

Обговорено на засіданні **кафедри алгебри та інформатики**

Протокол № 14 від 10 червня 2021 року

Завідувач кафедри

алгебри та інформатики _____ доц. Руслана КОЛІСНИК

Схвалено *Методичною радою факультету математики та інформатики*

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

Голова методичної ради

факультету математики та інформатики _____ доц. Тарас ЗВОЗДЕЦЬКИЙ

Затверджено *Вченою радою факультету математики та інформатики*

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року

Голова Вченої ради

факультету математики та інформатики _____ проф. Ольга МАРТИНЮК

© Сікора В.С., 2021 р.

© Факультет математики та інформатики, 2021 р.

Загальна інформація про практики у 2021-2022 н.р.
для спеціальності 014.04 «Середня освіта (Математика)»

Назва практики	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Вид підсумкового контролю	Кафедри
			тижнів	кредитів	годин		
Предметний практикум 1	1	2	2	3	90	Залік	<i>керівництво студентами:</i> кафедра алгебри та інформатики
Предметний практикум 2	2	4	2	3	90	Залік	<i>керівництво студентами:</i> кафедра алгебри та інформатики
Ознайомлювальна педагогічна практика	3	6	15 ¹	3	90	Залік	<i>керівництво студентами:</i> кафедра алгебри та інформатики
Педагогічна	4	8	4	6	180	Захист	<i>керівництво студентами:</i> кафедра алгебри та інформатики <i>педагогічна консультація:</i> кафедра педагогіки та методики початкової освіти <i>психологічна консультація:</i> кафедра психології <i>загальне керівництво:</i> кафедра алгебри та інформатики
Педагогічна	6	11	8	12	360	Захист	<i>керівництво студентами:</i> кафедра алгебри та інформатики <i>педагогічна консультація:</i> кафедра педагогіки та методики початкової освіти <i>психологічна консультація:</i> кафедра психології <i>загальне керівництво:</i> кафедра алгебри та інформатики
Переддипломна	6	11	6	4	120	Захист	<i>керівництво студентами:</i> кафедра алгебри та інформатики, кафедра диференціальних рівнянь <i>загальне керівництво:</i> кафедра алгебри та інформатики

¹ Студенти 3 курсу протягом 6-го семестру проходять ознайомлювальну педагогічну практику, під час якої перебувають в навчальному закладі 6 годин щотижня (1 день на тиждень) згідно зі встановленим розкладом

Вступ

Практична підготовка студентів вищих навчальних закладів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має велике значення для набуття студентами професійних навичок і умінь, оволодіння ними сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Практичну підготовку здобувачів вищої освіти як одну із форм організації освітнього процесу здійснюють шляхом проходження практики на базах практики, які забезпечують практичну підготовку. У Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича практична підготовка є невід'ємним складником освітніх програм підготовки бакалаврів та магістрів за денною та заочною формами навчання та проводиться на оснащених відповідним чином базах практики.

Практичну підготовку здійснюють в умовах професійної діяльності під керівництвом викладача університету та фахівця від бази практики.

Організація практичної підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями в Університеті регламентована Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти, у якому розглянуто загальні питання організації, проведення і підведення підсумків усіх видів практики здобувачів вищої освіти за відповідними ступенями вищої освіти, формами навчання та спеціальностями.

Всі види практик для студентів спеціальності 014.04 «Середня освіта (Математика)» є складовими частинами якісної підготовки студентів до роботи в навчальному закладі та покликана формувати якості вчителя математики, озброїти майбутніх педагогів навичками та вміннями, необхідними для практичної діяльності в навчальних закладах, навчити самостійно і творчо застосовувати знання, набуті в університеті.

Програма предметного практикуму для студентів 1 та 2 курсів спрямована на оволодіння студентами сучасними методами та формами навчання; поглиблення і закріплення отриманих ними під час вивчення курсів «Лінійна алгебра», «Математичний аналіз», «Аналітична геометрія», «Інформатика та програмування», «Вступ до спеціальності» теоретичних знань та їх практичних застосувань. Під час цих практик у студентів формуються професійні вміння та навички для прийняття самостійних рішень; вони ознайомлюються з актуальними на даний момент програмно-методичними комплексами підтримки навчання математики; формують навички застосування цих ППЗ; знайомляться з корисними для їх професійної діяльності інтернет ресурсами, сервісами та платформами та вчаться використовувати отримані знання під час виконання практичних робіт.

У програми практик для 3, 4 та 6 курсів включено різні форми практичної під-

готовки студентів (спостереження й аналіз занять, пробні заняття, відкриті заняття), різні види практик: ознайомлювальна (фактичний вступ до спеціальності); педагогічна на 4-му курсі (практика в ролі помічника вчителя математики); педагогічна практика на 6-му курсі (практика в ролі вчителя та класного керівника), переддипломна практика.

Зокрема, на **першому курсі** студенти факультету математики та інформатики, які спеціалізуються за ОПП «Математика та інформатика» (спеціальність 014.04 «Середня освіта (Математика)») під час проходження Педагогічного практикуму-1 вдосконалюють вміння працювати з математичними текстами, створювати презентації та розробляти алгоритми й програми (наприклад, для розв'язування системи лінійних алгебраїчних рівнянь за допомогою формул Крамера та матричним способом) на одній із алгоритмічних мов програмування.

На **другому курсі** під час занять з Предметного практикуму-2 знайомляться з програмно-методичним комплексом навчального призначення «Математика 5-6 клас» для ЗНЗ, з педагогічним програмним засобом «Бібліотека електронних наочностей», з деякими інтернет ресурсами для опитування та тестування (Google Classroom, Google Форми, Kahoot!, Classtime тощо) та створюють власні тести. Вчаться застосувати он-лайн платформи Draw.io для унаочнення навчального матеріалу, при вивченні окремих тем геометрії та створювати групову проектну роботу. Поглиблюють свої знання з програмно-методичного комплексу GRAN, використовуючи елементи ейдографіки.

Ознайомлювальна педагогічна практика студентів **третього курсу** факультету математики та інформатики ЧНУ спеціальності 014.04 «Середня освіта (Математика)» — це наступний етап у їх практичному набутті фаху педагога. Вона носить ознайомлювальний характер та проводиться протягом 15 тижнів шостого семестру — один раз на тиждень по 6 годин на день згідно зі складеним розкладом.

Під час цієї практики студенти спостерігають за роботою вчителя, вчаться (поки що пасивно) застосовувати набуті ними теоретичні знання з обов'язкових навчальних дисциплін та дисциплін вільного вибору студентів (зокрема, Аналітична геометрія, Лінійна алгебра, Програмування, Алгебра і теорія чисел, Математичний аналіз, Психологія (загальна, вікова, педагогічна), Програмування, Вступ до спеціальності, Дискретна математика, Програмно-педагогічні засоби навчання, Основи інформаційних технологій, Педагогіка з основами педмайстерності, Методика соціально-виховної роботи в сучасних умовах, Методика викладання математики тощо), практичні знання з елементарної математики, програмування та використання комп'ютерної техніки та ІКТ (отримані при проходженні попередніх Предметних практикумів) у повсякденній практичній діяльності вчителя математики.

Ознайомлювальна педагогічна практика формує у студентів цілісне уявлення

про різні типи сучасних закладів загальної середньої освіти, їх навчальний та навчально-виховний комплекс, створює у студентів установки на формування професійного інтересу до педагогічної діяльності вчителя, професійної позиції, розвиває потреби у студентів у самопізнанні і самовдосконаленні.

Педагогічна практика студентів **четвертого курсу** факультету математики та інформатики ЧНУ спеціальності 014.04 «Середня освіта (Математика)» — це наступний практичний етап набуття фаху педагога. Вона носить більш активний характер та проводиться протягом перших чотирьох тижнів у 8-му семестрі. Зокрема, на **четвертому** курсі студенти проходять *педагогічну практику*, під час якої вони повинні застосовувати набуті ними теоретичні та практичні знання з обов'язкових навчальних дисциплін та дисциплін вільного вибору студентів, практичні знання з елементарної математики, програмування та використання комп'ютерної техніки та ІКТ, отримані при проходженні попередніх практик, у повсякденній практичній діяльності спеціаліста-математика.

Важливою ланкою практичної підготовки студентів спеціальності 014.04 «Середня освіта (Математика)» рівня вищої освіти другий магістерський є **педагогічна практика**. Під час цієї практики практично поглиблюються теоретичні знання з основних дисциплін навчального плану підготовки магістрів. Ця практика проводиться з метою підготовки випускників факультету РВО другий магістерський до майбутньої роботи на посаді вчителя математики в ЗЗСО, викладача математики в закладах передвищої та вищої освіти.

Зміст програми для проведення педагогічної практики відповідає Положенню про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти та науки України, а також іншим нормативним документам щодо практики студентів, освітній програмі та навчальному плану спеціальності.

Педагогічна практика студентів 6 курсу спеціальності «Середня освіта (Математика)» проходить в 11-му семестрі та проводиться протягом перших восьми тижнів цього семестру.

Завершальним етапом практичної підготовки студентів спеціальності 014.04 "Середня освіта (Математика)" є переддипломна практика. Під час цієї практики практично поглиблюються теоретичні знання з основних дисциплін, що стосуються майбутнього фаху вчителя та дисциплін навчального плану підготовки магістрів. Ця практика проводиться з метою підготовки випускників ЗВО другого (магістерського) рівня вищої освіти до завершення написання та захисту дипломної роботи.

Для того, щоб всі описані вище практики відповідали описаним вище потре-

бам, потрібно:

1. Навчити студентів цілеспрямовано вивчати, глибоко аналізувати навчальну та виховну діяльність учителя (викладача) та практикантів.
2. Навчити студентів-практикантів самостійно проводити роботу в школі та з батьками учнів, позакласну роботу з предмета.
3. Формувати у студентів навички психологічного вивчення особистості учнів, їх пізнавальних інтересів, взаємин у колективі, а також здійснювати індивідуальну виховну роботу з учнями.
4. Стимулювати інтереси студентів-практикантів до вивчення спеціальних і педагогічних наук, науково-дослідницької роботи, розвитку своїх педагогічних здібностей, виховувати любов до педагогічної професії.

У процесі проходження цих практик студенти-практиканти мають не лише перевірити і закріпити теоретичні знання з фаху, педагогіки, шкільної педагогіки та методики викладання, педагогіки вищої школи, але й освоїти багатогранну і складну роботу школи, дитячого колективу, оволодіти прийомами і методами навчально-виховної роботи з учнями.

Особливу увагу під час практики слід приділити опануванню передового досвіду проведення уроку (заняття).

БАЗИ ПРАКТИК

Базою предметного практикуму (на 1 та 2 курсах) є факультет математики та інформатики ЧНУ (комп'ютерні класи).

Базами ознайомлювальної педагогічної на третьому курсі та педагогічної на четвертому і шостому курсі) практик є заклади загальної середньої освіти (школи, ліцеї, гімназії, коледжі) різних форм власності. Перелік баз практики формується керівництвом факультету за поданням відповідних кафедр щорічно, за два місяці до початку практики.

Базою переддипломної практики (на 6 курсі) є кафедра алгебри та інформатики факультету математики та інформатики ЧНУ.

МЕТА і ЗАВДАННЯ

Метою *предметного практикуму на 1 курсі* є забезпечення ґрунтовного засвоєння теоретичних і практичних розділів курсу “Лінійна алгебра” та “Аналітична геометрія”, сприяння формуванню навичок роботи в текстовому та табличному процесорах, а також самостійної розробки алгоритмів та програм на одній із алгоритмічних мов програмування.

Метою *предметного практикуму-2* є оволодіння студентами сучасними методами та формами навчання; поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриман

них раніше ними в процесі навчання та їх практичне застосування; формування у них професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень; виховання потреби систематично поновлювати свої знання та бажання творчо їх застосовувати в практичній діяльності; ознайомлення з деякими програмно-методичними комплексами підтримки навчання математики; формування навичок із застосування окремих програмно-педагогічних засобів; ознайомлення з певними інтернет ресурсами, сервісами та платформами та їх застосування на практиці; національно-патріотичне виховання на уроках математики засобами ейдографіки.

Метою ознайомлювальної педагогічної практики на 3 курсі є ознайомлення студентів з сучасними методами, формами організації праці в галузі майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних на факультеті знань, професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час роботи в реальних умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Ознайомлювальна педагогічна практика проводиться в рамках навчального процесу та передбачає включення всіх студентів, які навчаються за спеціальністю 014.04 «Середня освіта (Математика)», у систематичну педагогічну діяльність, починаючи з третього курсу і аж до завершення їх навчання. Це дозволяє послідовно і в певній системі протягом усіх років навчання на факультеті поєднувати оволодіння теорією з практичною діяльністю майбутніх вчителів математики та інформатики у закладах загальної середньої освіти.

Під час цієї практики у студентів формуються вміння спостерігати та аналізувати педагогічні процеси, осмислювати і використовувати передовий педагогічний досвід, виробляється прагнення до пошуку ефективних методів виховання та навчання дітей з урахуванням їх індивідуальних особливостей на засадах особистісно-орієнтованого навчання та виховання. Ознайомлювальна педагогічна практика готує студентів до роботи в сучасних умовах, дає можливість студентам оволодіти сучасними методами, формами організації праці в галузі освіти, в галузі майбутньої спеціальності та додаткової кваліфікації.

Під час практики студенти знайомляться з окремою шкільною документацією (ведення журналу, складання робочих планів та планів виховних заходів), плануваннями роботи вчителя та класного керівника, озброюються вміннями і навичками готувати та проводити уроки за фахом, здійснювати навчання і виховання як на уроках, так і в системі позакласної та позашкільної роботи.

Метою педагогічної практики на 4 курсі є більш детальне знайомство студентів зі шкільною документацією (робота з окремими наказами про прийом та переведення учнів, ведення журналу, складання робочих планів та планів виховних заходів), плануваннями роботи вчителя та класного керівника, озброєння студентів

уміннями і навичками самостійно, але ще з перевіркою вчителя, готувати та проводити уроки з математики чи інформатики, здійснювати навчання і виховання учнів як на уроках, так і в системі позакласної та позашкільної роботи.

Метою *педагогічної практики студентів* 6 курсу РВО другий магістерський в першу чергу є підготовка їх до викладацької роботи у ЗЗСО та закладах передвищої освіти чи навчальних закладах I–IV рівнів акредитації; формування у студентів професійних практичних знань, умінь і навичок, необхідних для успішної роботи вчителя; озброєння студентів уміннями і навичками готувати і проводити уроки за фахом, здійснювати навчання і виховання як на уроках, так і в системі позакласної та позашкільної роботи, а також набуття досвіду колективної науково-дослідної роботи, підготовка студентів до державних іспитів, збір матеріалів для виконання дипломних робіт.

Метою *переддипломної практики* студентів 6 курсу є своєчасне завершення досліджень, пов'язаних із виконанням дипломної роботи, оформлення результатів цих досліджень і підготовка до захисту дипломної роботи перед Державною комісією.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст предметного практикуму

Зміст предметного практикуму на 1-му курсі передбачає удосконалення вміння працювати в текстові процесорі Word та табличному процесорі Excel, створення презентацій в PowerPoint, розробка програм з використанням процедур та функцій.

До змісту предметного практикуму на 2-му курсі належать такі теми:

1. Програмні засоби навчального призначення при вивченні математики та програмне забезпечення кабінету математики.
2. Підготовка тестових завдань та інтерактивних вправ у вбудованих он-лайн сервісах.
3. Візуалізація навчальної інформації при вивченні алгебри та геометрії.
4. Національно-патріотичне виховання на уроках математики засобами ейдографіки.

Зміст ознайомлювальної педагогічної практики

Зміст ознайомлювальної педагогічної практики на 3-му курсі охоплює основні етапи діяльності закладу загальної середньої освіти і включає в себе навчальну, виховну, методичну, науково-дослідну та громадську роботу, а саме:

1. Знайомство з матеріальною базою школи, традиціями колективу
2. Відвідування уроків та виховних заходів.
3. Спостереження за особливостями навчальної та виховної роботи учителів математики – вивчення вікових й індивідуальних особливостей окремих учнів, вияв-

лення особливостей педагогічного спілкування з учнями та вчителями.

4. Спостереження за навчальною роботою вчителя математики: методика опитування, виклад нового матеріалу, організація самостійної роботи з учнями на уроці, вміння та методи активізації пізнавальної діяльності учнів, використання ППЗ, знайомство з обладнанням кабінету математики.

5. Знайомство з навчальною та позакласною роботою з математики — розробки планів та конспектів уроків, факультативних занять, підготовка дидактичних та роздаткових матеріалів, наочних посібників, планів занять математичного гуртка тощо.

6. Знайомство з досвідом виховної роботи класного керівника, спостереження та допомога у проведенні окремих виховних заходів (виховні години, години спілкування, бесіди, диспути, збори, конференції). Збір необхідної інформації для написання психолого-педагогічної характеристики учня та класу.

Зміст педагогічної практики

Зміст педагогічної практики на 4-му та 6-му курсах також охоплює основні етапи діяльності закладу загальної середньої освіти і включає в себе навчальну, виховну, методичну, науково-дослідну та громадську роботу, а саме:

1. Детальне знайомство з роботою директора ЗЗСО та заступників з навчального і виховного процесів; знайомство з матеріальною базою школи й традиціями колективу; відвідування уроків та виховних заходів.

2. Вивчення обліку психологічних особливостей в навчальній та виховній роботі учителів (обліку вікових та індивідуальних особливостей учнів, виявлення особливостей педагогічного спілкування з учнями і колегами).

3. Вивчення навчальної роботи вчителя математики: методики опитування, викладу нового матеріалу, організації самостійної роботи з учнями на уроці, вмінь і методів активізації пізнавальної діяльності учнів, використання ППЗ та обчислювальної техніки, ознайомлення з обладнанням кабінету математики.

4. Проведення навчальної та позакласної роботи з математики (вивчення розробки планів і конспектів уроків, факультативних занять, підготовка дидактичних і роздаткових матеріалів, наочних посібників, планів занять предметного гуртка тощо).

5. Вивчення досвіду виховної роботи класного керівника, проведення окремих виховних заходів (виховні години, години спілкування, бесіди, диспути, збори, конференції), здійснення роботи з батьками і громадськістю, збір необхідної інформації для написання психолого-педагогічної характеристики учня та класу.

6. Ознайомлення з планами роботи методичного об'єднання (предметних, циклових комісій) вчителів математики, класних керівників, вихователів. Участь у роботі педагогічної ради, методичного об'єднання, семінарів класних керівників.

7. Відвідування і аналіз навчальних і виховних заходів однокурсників.

8. Вивчення і систематизація творчої діяльності провідних вчителів математики.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА

Компетенції (прогнозовані результати навчання)	Тема змістового модуля (ЗМ), навчального елементу (НЕ)	Зміст навчального елементу	Види діяльності та поточного контролю на занятті	ІНДЗ (за вибором)	Кількість балів за ІНДЗ	Всього балів за види навч. занять НЕ
МОДУЛЬ 1. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ЗАВДАННЯ. ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ						
Студенти повинні знати основні принципи побудови робочих програм дисциплін, вміти скласти ці програми.	НЕ 1.1. Ознайомлення з діяльністю навчального закладу, особливостями ведення шкільної документації.	Ознайомлення з навчально-методичною, науковою, виховною діяльністю навчального закладу, особливостями ведення шкільної документації.	Оформлення відповідної документації			5
Студенти повинні вивчити педагогічний досвід викладачів навчального закладу, навчитися оцінювати якість проведення заняття, формулювати зауваження та пропозиції щодо покращення викладацької майстерності.	НЕ 1.2. Відвідування та обговорення пар викладачів навчального закладу та студентів-практикантів.	Ознайомлення з основними принципами побудови навчальної діяльності викладача, правилами підготовки до проведення занять, навчальними посібниками, робочими та навчальними програмами, згідно з якими читаються дисципліни. Відвідування та обговорення занять викладачів навчального закладу та студентів-практикантів.	Оформлення відповідної документації			5
Студенти повинні знати основні принципи та методи підготовки та проведення занять, вміти підготувати конспект заняття та провести його.	НЕ 1.3. Підготовка та проведення занять.	Консультації з викладачами, які ведуть дану навчальну дисципліну, ознайомлення з навчальними посібниками, робочими та навчальними програмами, згідно з якими читаються дисципліни. Підготовка та проведення занять.	Оформлення відповідної документації	Підготовка роздаткового матеріалу до лабораторних та практичних занять	10	15

Студенти повинні знати обов'язки класного керівника та вміти їх виконувати.	НЕ 4. Виконання обов'язків класного керівника групи.	Ознайомлення з обов'язками класного керівника, консультації з викладачами-класними керівниками, виконання обов'язків класного керівника, проведення виховних заходів.	Оформлення відповідної документації		10	5
МОДУЛЬ 2. НАУКОВА РОБОТА, ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ						
Студенти повинні виконати заплановану згідно із завданням частину курсової роботи.	НЕ 5. Виконання наукового завдання	Консультації з керівником та виконання (згідно з поставленим завданням) відповідних розділів курсової роботи.	Оформлення відповідної документації			5
Студенти повинні вміти оформити результати своїх наукових досліджень в рамках написання курсової роботи у вигляді чорнового варіанту курсової роботи.	НЕ 6. Підготовка чорнового варіанту курсової роботи	Консультації з керівником та оформлення отриманих у курсовій роботі результатів у вигляді чорнового варіанту курсової роботи.	Оформлення відповідної документації			10
Студенти повинні знати основні методичні прийоми написання конспекту заняття, вміти готувати плани-конспекти занять.	НЕ 7. Підготовка планів-конспектів залікових занять	Підготовка планів-конспектів залікових занять згідно із запропонованими зразками, консультації з викладачами, які проводять ці заняття.	Оформлення відповідної документації			10
Студенти повинні оформити результати проходження педагогічної практики у вигляді звіту та захистити його.	НЕ 8. Оформлення звіту про проходження практики	Оформлення звіту про проходження практики згідно із запропонованими зразками та під контролем відповідального від навчального закладу викладача.	Оформлення відповідної документації			5
ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬ (захист практики)						40

ЗМІСТ ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЗАПИТАНЬ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЇЇ ВИКОНАННЯ

№ ЗМ, НЕ в яких передба- чено СМ	Тема, завдання самостійної роботи	Види діяльності та форми перевірки й оцінювання самостійної роботи
НЕ 3	Підготовка та проведення занять.	Написання планів, конспектів занять, підготовка роздаткового матеріалу, варіантів завдань.
НЕ 4	Виконання обов'язків класного керівника	Підготовка та проведення разом з учнями виховного заходу.
НЕ 5	Виконання наукового завдання	Опрацювання відповідного теоретичного матеріалу, виконання задач згідно з завданням на курсову роботу.

ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТІВ

1. Під час педагогічної (ознайомлювальної педагогічної) практики приходити до школи до початку занять і перебувати в ній не менше 6 годин на день.
2. Дотримуватися правил внутрішнього порядку школи, вказівок її директора і керівника практики.
3. Виконувати всі види робіт, передбачені програмою та завданням практики, акуратно і ретельно готуватися до кожного уроку, вести позакласну роботу (на 4-му курсі), бути для учнів зразком дисциплінованості, ввічливості, працьовитості й організованості.
4. Вивчати планування, обліку і звітності вчителів, вихователів, стану викладання математики (інформатики), постановку методичної роботи в школі.
5. Студентам-практикантам необхідно оволодіти методикою застосування технічних засобів у процесі подачі нового матеріалу і контролю знань.
6. Ознайомитися з веденням класного журналу та іншої шкільної документації.
7. На 4-му курсі за допомогою вчителя математики (інформатики) та класного керівника готувати та проводити уроки, виконувати обов'язки вчителя, класного керівника.
8. Вивчати передовий досвід вчителів навчального закладу.
9. Брати участь в роботі педагогічних рад, нарадах вчителів, методичних об'єднань тощо.
10. Відвідувати:
 - уроки та факультативні заняття з математики (інформатики), заняття гуртка (якщо такі є в школі);
 - виховні заходи, які проводяться учнями школи;
 - уроки (не обов'язково за фахом) провідних учителів школи;
 - уроки (не обов'язково за фахом), які проводяться для учнів класу, за

яким студента-практиканта закріплено в ролі класного керівника (для 4-го курсу).

11. Брати участь у обговоренні відвіданих занять, оволодівати методикою проведення таких занять.
12. Провести (для 4-го курсу) не менше 12 пробних та 4 залікових уроки.
13. Самостійно (але з обов'язковою перевіркою вчителя) підготувати 2 плани-конспекти уроку.
14. Кожен проведений (для 4-го курсу) та відвіданий урок вчитися аналізувати з урахуванням психолого-педагогічних моментів.
15. За допомогою вчителя вчитися проводити позакласну та позашкільну роботу з учнями окремих класів, оволодівати методикою проведення занять.
16. Провести (для 4-го курсу) один пробний та один заліковий виховний захід.
17. Вивчати окремих учнів і колектив класу. Написати психолого-педагогічну характеристику учня та класу.
18. Протягом практики кожен студент повинен добре вивчити систему роботи кабінетів, проаналізувати ефективність їх використання в навчальному процесі.

ТЕМАТИКА ІНДЗ

Студенти можуть додатково займатися підготовкою роздаткового матеріалу до лабораторних та практичних занять та готувати матеріали до шкільного сайту. За виконання кожного з цих видів роботи передбачено до 10 балів.

Зміст пунктів індивідуального наукового завдання конкретизується та уточнюється під час проходження практики керівниками від кафедри і бази практики. Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального наукового завдання, можуть в подальшому бути використані для виконання дипломної роботи, для підготовки доповіді, статті або для інших цілей за узгодженням з кафедрою та базою практики.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки проходження практики студентами підводяться у вигляді складання заліку (захисту) комісії, що призначається завідувачем кафедри, і результати цього заліку затверджуються протоколом на засіданні кафедри. Залік виставляється диференційованою оцінкою, яка враховується нарівні з іншими оцінками, що характеризують успішність студентів.

Результат складання заліку з практики заноситься в екзаменаційну відомість, проставляється в заліковій книжці та в журналі обліку успішності студентів в деканаті.

Проходження педагогічної практики студентами оцінюється позитивно при виконанні таких вимог:

- 1) отриманні позитивного відгуку керівника практики та керівника курсової (дипломної) роботи;
- 2) належному оформленню звітної документації;
- 3) щонайменше 75% виконаних завдань, що заплановані в календарному графіку.

Студент, який не виконав програму практики або отримав незадовільну оцінку при здачі заліку, відраховується з навчального закладу.

Завідувач кафедри (або відповідальний за практику по факультету) інформує адміністрацію факультету про результати проходження педагогічної практики на засіданні Вченої ради факультету та ці результати затверджуються протоколом засідання Вченої ради факультету.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання студентів здійснюється на основі результатів їх роботи. Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал практики, виконання якого перевіряється під час етапів контролю.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Результати роботи студентів впродовж практики оцінюються в ході практики за кожен вид діяльності та поточного контролю в діапазоні від 1 до 60 балів, а результати підсумкового контролю (заліку) оцінюються від 1 до 40 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється в такому порядку

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Перелік основних організаційно-методичних документів з питань практики, що зберігаються на факультеті

- Типове Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України.
- Положення про проведення практики студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.
- Методичні вказівки з організації та проведення практики студентів.
- Робочі програми практик, погоджені з базами практики та затверджені на засіданні навчального закладу.
- Копії заявок навчального закладу на укладання угод про проведення практики з базами практик.
- Копії наказів про направлення студентів на практику і призначення керівників практики від факультету.
- Графік інспектування практики.
- Протоколи засідань навчального закладу з питань практики.
- Накази та розпорядження керівництва факультету з питань практики.
- Договір на проведення практики студентів (додаток 1).
- Загальні відомості про бази практик.
- Звіти навчального закладу з питань практики.
- Звіти (додаток 2), документація з педагогічної практики (додаток 3) студентів.
- Відомості про проведення інструктажів зі студентами перед початком практики.
- Перелік заходів щодо підвищення якості практичної підготовки студентів.

Рекомендована література

1. Базова (основна)

1. Положення про проведення практики студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (затвержене Вченою радою ЧНУ ім. Ю. Федьковича 31 серпня 2020 року, протокол № 7)) [Збірник нормативних документів ЧНУ_2021.pdf - Google Диск](#) (ст. 113)

2. Допоміжна

2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури.– К.: Кондор, 2008.– 272 с.
3. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник.– К.: Центр навчальної літератури, 2005.– 224 с.
4. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи.— Курс лекцій для магістрів 5 і 6 курсів КПП.— К., 2007.
5. Дроздова І.П. Навчальний посібник із курсу «Методика викладання, педагогіка та психологія вищої освіти». – Харків: ХНАМГ, 2008. – 142 с.
6. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи.— 2-ге вид., допов. і переробл. — К.: Ленвіт, 2007. — 194 с.
7. Навчальна, педагогічна та переддипломна практики: Методичні вказівки для студентів спеціальності 080101 – Математика / Укл.: Петришин Р.І., Сікора В.С.– Чернівці: Рута, 2005.
8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник.– К.: Центр учбової літератури, 2007.– 232 с.
9. Мороз А.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчальний посібник. – К.: НПУ ім. М. Драгоманова, 2003.– 267 с.
10. Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник.– К.: Вища школа, 2005.– 239 с.

3. Інформаційні ресурси

11. Офіційний сайт факультету математики та інформатики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <http://fmi.org.ua/>
12. Сайт наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <http://www.library.chnu.edu.ua/>
13. Віртуальна математична бібліотека <http://euclid.math.fsu.edu/Science/math.html>
14. Фізико-математична бібліотека <http://ftp.kinetics.nsc.ru/chichinin/pmlc.htm>
15. DjVu Library Математична бібліотека <http://djvu-lib.narod.ru/index-all.html>

ДОГОВІР № _____

на проведення практики студентів закладу вищої освіти

місто Чернівці

“ ___ ” _____ 202__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, **Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича** (далі — навчальний заклад), в особі **першого проректора професора Василя БАЛУХА**
(посада, прізвище та ініціали)

що діє на підставі **статуту**,
(статут або доручення)

і, з іншої сторони, _____
(назва підприємства, організації, установи)

(надалі – база практики), в особі **директора**
(посада)

_____, чинного на підставі
(прізвище та ініціали)

_____, (далі – сторони)
(статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

1. База практики зобов'язується:**1.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:**

№ з/п	Спеціальність	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Терміни практики	
					початок	закінчення

1.2. Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для використання студентами програми практики, не допускати їх до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати студентам-практикантам можливість користуватись матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік відвідування баз практики студентів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти заклад вищої освіти.

1.7. Після закінчення практики надати характеристику на кожного студента-практиканта, у котрій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

1.8. Надавати студентам можливість збору інформації для курсових та дипломних робіт за результатами діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень кафедр.

1.9. Додаткові умови немає

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет математики та інформатики
Кафедра алгебри та інформатики

Звіт
про проходження педагогічної практики

на базі Чернівецької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 111

Виконала: студентка 4 курсу 406 групи

Іваненко Ірина Іванівна
(підпис, прізвище, ім'я по-батькові студента)

Дата складання звіту: 2 березня 202 року

Керівник від кафедри _____ доцент Петренко П.П.
(підпис, прізвище, ініціали)

Керівник від бази практики _____ вчитель математики Михайленко М.М.
(підпис, прізвище, ініціали)

Класний керівник _____ вчитель інформатики Максименко М.М.
(підпис, прізвище, ініціали)

Основні вимоги до звіту студентів про проходження педагогічної практики

1. *Структура звіту*: титульний лист, зміст, вступ, основна частина, висновки, список літератури, додатки (якщо є).
2. *Вимоги до змісту звіту*:
 - 2.1. *Вступ*: загальні відомості про базу практики (місцезнаходження, кількість класів, учнів, вчителів тощо — коротко).
 - 2.2. *Основна частина*: розповідь про проходження практики (для схеми можна скористатися наведеними нижче в пунктах I–III запитаннями).
 - 2.3. *Висновки*: перелік основних результатів виконаної роботи, пропозиції щодо їх використання.
3. *Правила оформлення звіту*. Звіт оформляється на одній стороні аркуша формату А4 з дотриманням наступних розмірів полів: ліве – 30мм, праве – 10мм, верхнє і нижнє – 20мм. Звіт може бути оформлений з використанням комп'ютера. Листи звіту нумерують арабськими цифрами. Номер проставляють в правому верхньому кутку листа. На титульному листі номер не ставлять, але включають його в загальну нумерацію листів. Нумерація листів – наскрізна, включаючи таблиці, ілюстрації, схеми та інше. Текст основної частини при необхідності поділяють на розділи, підрозділи та пункти (їх не потрібно починати кожен з нової сторінки окремо). Титульний лист є першим листом звіту й оформляється згідно з поданим вище зразком.
4. Кожна сторінка звіту (окрім, можливо, змісту та вступу) повинна бути заповнена щонайменше на 80%.

У кожному звіті студентів-практикантів про їх роботу за час практики повинні міститися у вигляді розповіді **відповіді** на такі основні питання:

I. Навчальна робота

1. Скільки відвідав уроків: з математики, з інформатики, з інших предметів (зазначити, з яких саме)?
2. Скільки разів керував суспільно корисною роботою?
3. Скільки разів брав участь в обговоренні уроків учителів? Студентів-практикантів?
4. Скільки всього проведено уроків з математики? З інших предметів — яких саме?
5. Скільки перевіряв зошитів учнів?
6. Скільки проведено занять з відстаючими учнями? Наслідки цих занять?
7. Скільки провів уроків, використовуючи комп'ютер, проектор, інші технічні засоби? Вказати теми цих уроків.
8. Які наочні посібники (роздатковий матеріал) Ви виготовили до уроків?

II. Виховна та позакласна робота

1. Опишіть клас, до якого Ви були прикріплені, його особливості.
2. Скільки разів Ви були присутні на класних зборах? Скільки провели самі? На які теми?
3. Чи брали участь у роботі редколегії (шкільної, класної, математичної газети)? Якщо так, то опишіть, що зроблено.
4. Скільки разів Ви відвідували тих учнів, що не встигають або пропускають заняття? Які наслідки відвідування?

III. Методична робота

1. Скільки разів і на які теми Ви брали участь у бесідах: а) з директором школи; б) з учителями, класним керівником?
2. Чи брали участь у педрадах, засіданнях предметних комісій? Якщо так, то опишіть коротко, які питання там розглядалися.
3. Із якими документами школи Ви ознайомилися?

IV. Висновки з педагогічної практики

Що дала педагогічна практика (враження, позитивні сторони, недоліки, пропозиції)?

Документація з педагогічної практики**I. Зразок оформлення щоденника педагогічної практики:**

1. Титульна сторінка щоденника:

ЩОДЕННИК ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИстудента-практиканта _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)__ курсу __ групи факультету математики та інформатики
спеціальності _____Практика проводиться в _____
(повна назва навчального закладу)

_____ району _____ області

у _____ класах

з _____ до _____ 202__ року

Директор _____

Заступник директора з навчальної роботи _____

Заступник директора з виховної роботи _____

Вчитель математики (керівник від бази практики) _____

Класний керівник _____

Адреса навчального закладу _____

Телефон(и) _____

2. Наступна сторінка щоденника:

Погоджено:

Керівник практики від кафедри

(підпис, прізвище, ініціали)
" ____ " _____ 202__ р.**Погоджено:**вчитель математики _____
(підпис, прізвище, ініціали)класний керівник _____
(підпис, прізвище, ініціали)
" ____ " _____ 202__ р.**ПЛАН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Зміст запланованої роботи	Мета	Дата	Відмітка про виконання

Підпис студента-практиканта

II. Зразок оформлення записів у щоденнику практики:

Понеділок, 3 лютого 2020 року

9:00-10:00. Настановча нарада з питань проходження педагогічної практики.

10:00-11:00. Знайомство з дирекцією школи та керівниками практики (вчителем математики і класним керівником). Обговорення основних етапів проходження практики. Знайомство з розкладом дзвінків, уроків тощо.

3 урок. Математика, 5-А клас

Тема: «Дії над дробами»

Вчитель: Іваненко І.І.

(підпис вчителя)

4 урок. Геометрія, 10-Б клас

Тема: «Прямокутна декартова система координат в просторі»

Вчитель: Іваненко І.І.

(підпис вчителя)

5 урок. Інформатика, 10-А клас

Тема: «Робота в Microsoft Office Excel. Використання вбудованих формул»

Вчитель: Петренко П.П.

(підпис вчителя)

6 урок. Фізика, 11-А клас

Тема: «Лінза. Властивості»

Вчитель: Федоренко Ф.Ф.

(підпис вчителя)

7 урок. Перевірка контрольних робіт з алгебри учнів 9-А класу (23 роботи, 5 варіантів).

Тема: «Розв'язування квадратичних нерівностей»

Вчитель: Іванченко І.І.

(підпис вчителя)

Можна коротко (у двох-трьох реченнях) щоразу описувати зміст відвіданого заняття, свої враження.

Викладач, у якого Ви відвідали заняття, повинен поставити свій підпис у Вашому щоденнику.

Власні (пробні) уроки студент-практикант описує детально, з наведенням конспекту такого заняття (або безпосередньо в тексті щоденника за той день, коли це заняття було проведене, або вкінці щоденника наводить всі конспекти разом). Аналогічно для залікових уроків та виховних заходів (зразки — див. далі).

III. Зразок оформлення конспекту залікового уроку:

Погоджено з вчителем

(підпис, прізвище, ініціали)
" ____ " _____ 202_ р.

КОНСПЕКТ УРОКУ

студента-практиканта _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

__ курсу __ групи факультету математики та інформатики

з _____
(назва предмету)

у _____ класі _____
(повна назва школи)

Дата проведення уроку:

Тема уроку:

Мета уроку:

Обладнання:

План уроку та дозування часу:

Методика та прийоми проведення уроку:

Використана методична література:

Хід уроку (розгорнутий конспект уроку)

Підпис студента-практиканта.

Оцінка. Підпис вчителя-предметника.

IV. Зразок оформлення конспекту виховного заходу:

*Погоджено
з класним керівником*

(підпис, прізвище, ініціали)
" ____ " _____ 202_ р.

КОНСПЕКТ ПОЗАКЛАСНОГО ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

Назва виховного заходу _____

студента-практиканта _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

__ курсу __ групи факультету математики та інформатики

у _____ класі _____
(повна назва школи)

Дата проведення виховного заходу:

Мета проведення:

Методи проведення:

Використана науково-популярна та методична література:

План проведення (сценарій):

Підпис студента-практиканта

Оцінка. Підпис класного керівника.

V. Методичні вказівки до вивчення особистості учня та написання його психолого-педагогічної характеристики

1. З першого дня педагогічної практики студент, проконсультувавшись з класним керівником, обирає одного учня для написання психолого-педагогічної характеристики (на 3-4 сторінках, підписана студентом, завірена класним керівником).

2. Вивчення особистості учня, його вікових та індивідуально-психологічних особливостей починається з першого дня перебування студента в школі і закінчується в передостанній день педагогічної практики.

3. Вивчення особистості учня здійснюється за допомогою таких методів:

- ✍ об'єктивне спостереження (в школі, на уроках, під час позакласної роботи, в інших місцях);
- ✍ бесіда (з учнем, з класним керівником, з учителями-предметниками, зі шкільним лікарем, з батьками);
- ✍ аналіз результатів діяльності учня (письмові роботи, малюнки тощо);
- ✍ природний експеримент (створення відповідних обставин в школі, під час позакласних занять тощо).

4. Вивчати особистість учня потрібно тактовно, так, щоб він цього не помітив.

5. На першому тижні педпрактики учня рекомендується вивчати тільки за допомогою методу об'єктивного спостереження і тільки в школі. Пізніше потрібно підключати інші методи. Такої послідовності вивчення потрібно дотримуватися для того, щоб студент самостійно міг зібрати певні факти про учня, що стали б для нього вихідними та опорними при написанні психолого-педагогічної характеристики.

6. Зібраний матеріал допоможе з першого тижня педпрактики створити собі певне уявлення про особистість учня. Це уявлення (воно ж буде робочою гіпотезою) в процесі дальшого вивчення учня уточнюється, розширюється, інколи може докорінно змінюватися.

7. Отримані матеріали потрібно систематично аналізувати, наслідки аналізу слід порівнювати з наступними спостереженнями, шукати типові, істотні риси особистості учня.

8. Написання характеристики потрібно планувати так, щоб уже за 3-4 дні до закінчення педпрактики мати її в чорновому вигляді.

9. Під час педпрактики студент не тільки пасивний спостерігач, він впливає на формування особистості учня, виховує його.

10. Важливо уникати неправомірних узагальнень, що принижують гідність дитини і стають причиною "навішування ярликів".

11. Характеристику має прочитати і підписати класний керівник того класу, в якому навчається учень.

Орієнтовна схема вивчення особистості учня та написання його психолого-педагогічної характеристики

I. Загальні відомості про учня:

1. Прізвище, ім'я, дата народження.
2. Клас, у якому вчиться (як довго вчиться у цьому класі, де вчився раніше).
3. Адреса проживання.
4. Де і ким працюють батьки.
5. Склад сім'ї та взаємини у ній.
6. Стан здоров'я дитини (за даними шкільного лікаря) та загальний фізичний розвиток.
7. Матеріальні умови життя сім'ї (хороші, задовільні, незадовільні).
8. Стосунки членів сім'ї, догляд за учнем, режим його дня. Правильність основної лінії виховання.

II. Успішність та ставлення до навчання:

1. Успішність (оцінки, що переважають, чи однаково успішний з різних предметів). Рівень знань.

2. Як учень вчився у попередніх класах. Заходи, що вживалися для покращення його успішності, їх результати.

3. Розвиток мови (її образність, емоційність, запас слів, вміння виразити свою думку письмово й усно).

4. Інтерес до занять і ставлення до навчання (основний мотив навчальної діяльності, чи з цікавістю вчиться, до яких предметів проявляє схильність, як ставиться до оцінки, до порад учителів і батьків).

5. Здатність до навчання:

- ✍ особливості уваги (розвиток довільної уваги, її зосередженість, розподіл);
- ✍ осмисленість сприйняття навчального матеріалу, швидкість осмислення матеріалу;
- ✍ рівень і характер розвитку довільної і осмисленої пам'яті (заучує осмислено чи механічно; чи володіє прийомами довільного запам'ятовування; яка швидкість і міцність запам'ятовування, а також легкість відтворення; індивідуальні особливості пам'яті);
- ✍ розвиток мислення (чи легко відрізняє суттєві і другорядні ознаки предметів та явищ; який рівень засвоєння загальних і абстрактних понять; чи вміє робити порівняння, узагальнювати, робити самостійні висновки);
- ✍ розвиток уяви (багатство відтворюючої і творчої уяви в різних видах діяльності, в тому числі й навчальній).

6. Старанність у навчальній роботі.

7. Вміння вчитися (дотримання режиму дня; організованість: чи може самостійно працювати над книгою, зачувати матеріал, контролювати себе, складати плани, конспекти тощо).

III. Праця (уроки праці, громадська робота в школі, праця вдома):

1. Ставлення до праці.

2. Чи володіє трудовими навичками й вміннями, чи легко їх набуває?

3. Організованість і дисциплінованість у праці.

4. Чи сформована звичка до тривалих трудових зусиль?

5. Яким видам праці віддає перевагу?

IV. Особливості самосвідомості:

1. Самооцінка (висока, низька, завищена, занижена).

2. Рівень досягнення успіху у різних сферах життєдіяльності: навчання, спілкуванні, спорті, інші види діяльності (високий, низький, адекватний, неадекватний).

V. Спрямованість особистості та спеціальні здібності:

1. Інтереси (чим цікавиться учень; характер інтересів з погляду їхньої глибини й активності).

2. Переконавання, мрії, ідеали особистості (чи спостерігається домінування тих чи інших мотивів у поведінці).

3. Особливі здібності до певної діяльності (музики, малювання тощо), і в чому вони проявляються.

4. Про що мріє і що планує робити в майбутньому (відзначати у характеристиці учня, починаючи з 6-го класу).

VII. Дисциплінованість та стосунки з колективом:

1. Загальна характеристика поведінки (поводиться спокійно, стримано чи проявляє зайву рухливість, непосидючість), комунікабельність.

2. Виконання шкільного режиму (дотримується режиму, порушує спеціально чи з необачності; не встигає вкластися у відведений час тощо).

3. Виконання вимог дорослих (з бажанням чи ні; чи часто відмовляється виконувати їх та які саме). Відмітити найбільші типові порушення дисципліни, якщо учень їх допускає.

4. Місце в колективі (чи користується авторитетом), ставлення до однокласників (чи рахується з думкою колективу, з ким дружить і на чому заснована дружба, чи бувають конфлікти з друзями, в чому їх причина). Чи задоволений своїм місцем в колективі і яке місце хотів би займати?

5. Чи подобається перебування в школі (що особливо цінує в ній). Ставлення до вчителів (чи є контакт, повага до них), кого з вчителів особливо виділяє, любить.

VIII. Особливості характеру і темпераменту:

1. Яскраво виражені позитивні та негативні риси характеру: чуйність, доброта, колективізм, егоїзм, бездушність, добросовісність, наполегливість, самостійність, впертість тощо

2. Прояв особливостей темпераменту (в емоційній сфері, працелюбності, рухливості і т.д.).

3. Переважний настрій (веселий, сумний, пригнічений), його стійкість. Чим викликана зміна настрою?

IX. Загальні психолого-педагогічні висновки:

1. Основні позитивні якості й недоліки особистості учня, що формуються. Визначити рівень його розумового розвитку (низький, середній, високий) і морального виховання. Причини (внутрішні і зовнішні) тих недоліків, що є (умови сімейного виховання, хвороби, відсутність певних здібностей, навичок роботи, проблеми в спілкуванні з однокласниками тощо).

2. Визначити важливі психолого-педагогічні завдання і шляхи подальшої виховної роботи з учнем, що стоять перед учителем.

VI. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до вивчення учнівського колективу та написання його психолого-педагогічної характеристики

1. З першого дня педпрактики за студентом закріплюють один клас, у якому він буде виконувати обов'язки класного керівника.

2. Вивчення учнівського колективу починається з першого дня перебування студента в школі та закінчується в передостанній день педагогічної практики.

3. Вивчення класу здійснюється за допомогою таких методів:

✍ використання шкільної документації;

✍ об'єктивне спостереження (в школі, на уроках, під час позакласної роботи, в інших місцях);

✍ бесіди (з учнями, з класним керівником, з учителями-предметниками, з шкільним лікарем, з батьками);

✍ аналіз результатів діяльності учнів (письмові роботи, роботи на виставки, конкурси, наявність відзнак, нагород за навчальні досягнення, участь та успіхи в спортивних і творчих змаганнях тощо).

✍ природний експеримент (створення відповідної обстановки в школі, під час позакласних занять і т. п.)

4. Вивчати клас потрібно тактовно, так, щоб учні цього не помітили.

5. На першому тижні педпрактики потрібно зібрати об'єктивні дані про клас. Для цілеспрямо-ваного спостереження потрібно знати структуру учнівського колективу, принципи, на яких він будується, та методику його виховання. Без цього неможливе правильне вивчення класу.

6. Матеріали вивчення класного колективу потрібно систематично аналізувати, наслідки аналізу слід порівнювати з наступними спостереженнями.

7. Під час педпрактики студент – не тільки пасивний спостерігач, він, як класний керівник, активно впливає на формування учнівського колективу.

8. Написання характеристики потрібно планувати так, щоб уже за 3-4 дні до закінчення педпрактики мати її в чорновому вигляді.

9. Характеристику класного колективу має прочитати і підписати класний керівник класу.

Орієнтовна схема вивчення учнівського колективу та написання його психолого-педагогічної характеристики

I. Загальні відомості про клас:

1. Кількість учнів, в тому числі дівчат, хлопців.
2. Віковий склад учнів, загальна характеристика стану здоров'я, фізичного розвитку.
3. Коли сформовано основний колектив.
4. Які учні є новими у цьому класі.

II. Соціально-психологічні особливості учнів:

1. Актив класу. Лідери, ізольовані, зневажені. Як здійснюється опора на лідерів.
2. Успішність учнів.
3. Ставлення до громадського життя, участь у справах класу, школи як окремих учнів, так класу в цілому.
4. Участь у гуртковій роботі.
5. Ставлення до вчителів.
6. Рівень учнівського самоврядування. Організаторські здібності учнів класу, культура спілкування в класі.
7. Рівень вихованості учнів класу.

III. Особистісні риси та пізнавальні особливості учнів класу:

1. Мотиваційне середовище: інтереси, ідеали, переконання.
2. Самосвідомість: прагнення, самооцінка.
3. Індивідуально-типологічні особливості учнів: особливості темпераменту, моральні якості.
4. Особливості сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, уяви.
5. Особливості психологічного стану деяких учнів.

IV. Участь батьків у житті класу, школи:

1. Загальна характеристика домашніх умов учнів.
2. Ставлення батьків до школи.
3. Чи систематично батьки слідкують за навчанням та поведінкою учнів, записами в їхніх щоденниках.

V. Педагогічні висновки:

1. Загальна оцінка класу.
2. Завдання, на виконання яких має спрямовуватися робота з класним колективом (формулюється з огляду на характеристику класу).

VII. Бланк протоколу психолого-педагогічного аналізу уроку (заходу)

Дата спостереження: « ____ » _____ 20____ року.

Клас _____

Учитель _____

Тема (назва) уроку (заходу) _____

Мета уроку/заходу (якщо озвучена під час уроку/заходу):

Мета відвідування: _____

Хід уроку (заняття) чи навчально-виховного заходу	Аналіз спостереження
1. Оцінка зовнішніх умов, що впливають на психолого-педагогічне сприйняття навчання	

2. Навчальна діяльність та емоційний стан учнів (дітей)
3. Структура та динаміка уроку (заняття, заходу)
4. Аналіз діяльності вчителя (вихователя)

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Соціальний педагог: _____ /Прізвище, ініціали/ (Практичний психолог)

Аспекти, на які слід звертати увагу при психолого-педагогічному аналізі уроку

1. Оцінка зовнішніх умов, що впливають на психологічне сприйняття навчання:

розмір класної кімнати, температура повітря, освітлення, провітрюваність, розмір та розташування парт, дизайн інтер'єру, дидактичне оформлення, наявність предметів шкільного побуту, затишок у класі. **Початок уроку, мотивування учнів до роботи.**

2. Навчальна діяльність та емоційний стан учнів:

- ⇒ Позиція школяра – активна (суб'єкт навчальної діяльності — діє за власним спонуканням), чи пасивна (об'єкт — виконавець цілей та завдань учителя).
- ⇒ Володіння основними компонентами навчальної діяльності — постановка цілей, їх усвідомлення, вибір засобів рішення навчальних завдань, самоаналіз, самооцінка процесу і результатів навчальної діяльності.
- ⇒ Ведуча мотивація до навчання, яка виявляється на даному уроці.
- ⇒ Наявність ініціативи в учнів у процесі навчальної діяльності.
- ⇒ Наявність творчої або виконавчої позиції у дітей, тяготіння до дій за алгоритмом або евристичному розв'язуванню навчальних завдань, варіативності в рішеннях.
- ⇒ Прояви у дітей відповідальності за свої дії, уміння оцінювати себе та інших.
- ⇒ Наявність питань, доповнень, коментарів з боку учнів.
- ⇒ Ставлення до помилок – своїх і товаришів (чи є напруження, страх в ситуації помилки чи вона викликає жвавий інтерес і потребу її аналізу).
- ⇒ Комунікативні прояви учнів — відкритість; індивідуальність; нестандартність мовлення; невербальна сторона мовлення (експресія, контакт очей, поза, міміка тощо).
- ⇒ Схильність до кооперації або конкурентності — групова, парна робота, дискусії, колективні розв'язання навчальних завдань, взаємодопомога, співчуття в ситуаціях невдач, радість успіхам товаришів.
- ⇒ Ставлення учнів до учителя (повага, байдуже, підкорене, недобррозичливе, співчутливе, поблажливе тощо).
- ⇒ Зовнішній вигляд учнів (одяг, зачіска, слідування молодіжній моді й стилю).
- ⇒ Переважне самовідчуття і настрої на уроках (напруженість, страх, ентузіазм, радість, бадьорість, і життєрадісність або подавленість, роздратування, агресія).

3. Структура та динаміка уроку:

- ⇒ Рівень організованості уроку — співвіднесення спонтанності та впливу учителя на настрій дітей на уроці. Співвіднесення мимічно репродуктивної самостійної, творчій діяльності учнів, розвиток мислення учнів.
- ⇒ Співвіднесення монологічного та діалогічного спілкування між учителями та дітьми.
- ⇒ Спрямованість уроку: на процес або на результат учбової роботи.
- ⇒ Темп і рівень складності уроку, їх адекватність віку і контингенту класу.
- ⇒ Відповідність форм і методів учбової роботи віковим психофізіологічним особливостям учнів.
- ⇒ Наявність умов для успіху дітей, підвищення їхньої самооцінки позитивного настрою.
- ⇒ Оснащеність уроку засобами, які оптимізують навчальну діяльність дітей різних вікових категорій і психологічних типів (аудіальні, візуальні, кінестетичні).
- ⇒ Рефлексія уроку: обговорення з учнями знань, умінь, навичок, якими вони оволоділи під час роботи.

4. Аналіз діяльності вчителя:

- ⇒ Наявність фізичної або психологічної дистанції між учителем та дітьми («над», «під», «поруч», «разом»).
- ⇒ Переважаюче ставлення до класу.
- ⇒ Комунікабельність, вміння налагоджувати контакт з класом і кожним учнем; вміння слухати, емпатійність.
- ⇒ Засоби активізації роботи учнів, їх різноманітність та педагогічна доцільність.
- ⇒ Здатність до делегування повноважень школярам.
- ⇒ Співвідношення заохочень та покарань учнів (позиція «червоного олівця» або психологічної підтримки).
- ⇒ Здатність до диференціації та Індивідуалізації учбової роботи з учнями.
- ⇒ Стимулювання запам'ятовувань або розуміння, самостійності розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, класифікація, систематизація).
- ⇒ Співвідношення примушення і фасилітації в засобах організації навчальної роботи.
- ⇒ Емоційна стійкість, володіння собою, переважаючи емоції.
- ⇒ Захопленість навчальним предметом, який викладається вчителем.
- ⇒ Адекватність індивідуальної манери поведінки учителя засобам його темпераменту.
- ⇒ Зовнішній вигляд учителя.
- ⇒ Ставлення учнів до вчителя.